

120812 Tionde söndagen efter Trefaldighet Björn Helgesson

Nådens gåvor

Vitryssland och Sverige är osams. Ett svenskt reklamföretag har från ett flygplan kastat ner en massa nallebjörnar med maning till demokrati. Det låter lite som en saga, men Vitrysslands ledare tycker inte om nallar så nu är han arg. Grannen i öster mullrar. Det känns lite obehagligt. Att det inte är lång tid sedan vi hade anledning att vara rädda för ”ryssen” såg jag tecken på för någon vecka sedan när jag seglade i Gryts skärgård på östkusten. Där finns fortfarande rester från gångna tiders vådkasar.

Nyss har vi börjat lära oss att betrakta ryssar som vanliga hederliga människor, med goda och onda sidor som alla människor. Men nu har den bilden fått sig en törn nu. Likadant blir det när man på radio hör om det ryska punkbandet som bett till Guds moder Maria om hjälp mot Putins vanstyre. De sitter nu alla i fängelse. Tänk hur fort bilden av ett annat land eller en annan människa kan förändras!

Vad är det du ser när du ser på mig eller någon annan människa eller varför inte en hel folkgrupp? När vi tittar på varandra speglar vi oundvikligen oss själva. Jag ser på dig i relation till mig själv. Vi blir till i varandras blick. Kanske tänker du inte på det, men jag tror att det är så. En av de stora 1900-talsfilosoferna som hette Martin Buber, tänker kring detta och beskriver det i boken ”Jag och Du”.

Vi sitter verkligen ihop och det händer någonting när vi ser på varandra. Det är som att gå in i ett spegelhus på Gröna Lund. Ansiktsdragen förändras beroende på vilken spegel jag tittar i. Jag blir till genom att se mig i ljuset av dig och du blir till i ljuset av mig. Det kan låta lite krångligt men är elementa i psykologin. Vi påverkar varandra, vi sitter ihop.

Paulus går ännu längre och beskriver församlingen som en kropp. Här kan man verkligen säga att vi hör samman. Min identitet är knuten till dig. Jag sitter enligt bibeln ihop mer med dig som med kristen än med min familj. Hur känns det? Se dig omkring? Tanken svindlar. Paulus menar att vi som skapade av Gud och räddade av Jesus hör samman.

Någonting händer när vi ser på varandra. Vi kan drabbas av jämförelsens förbannelse eller förebildens välsignelse. Förbannelsen har olika ansikten och några har med status och självkänsla att göra. Tycker jag att du står lägre ner i statustrappan riskerar jag att känna förakt för dig eller att bli högfärdig. Det kan vara så att jag tycker att du är ointelligent, socialt ointressant eller för ung. Tycker jag å andra sidan att du har en högre status än mig kanske jag fylls av avund och självförakt. Inte är väl jag något jämfört med dig. Nu kan, du förstår. Kanske placerar jag dig på en piedestal. Det är olika sorters förbannelser. Alla skapar avstånd och förljugna bilder. Det händer hela tiden när vi bedömer varandra men också när vi speglar vårt land i andra länder, som Vitryssland. Vi trycks upp och ner i en sjuk värdegrappa. När vi som kristna börjar bedöma varandra har vi inte tagit till oss Jesu och Pauli undervisning.

Jämförelsens förbannelser kan jämföras med Förebildens välsignelse. Då får du vara du och jag vara jag. Jag kan inspireras och uppmuntras av dig utan att göra en över och underordning. Vi gläds då över varandra och talar väl om varandra. Det ligger väl i linje med Pauslus bildspråk där han jämför oss med en

kropp. Alla delar behövs. Öronen har sin plats precis som knäna. De kan glädas över varandra men behöver inte jämföra sig. Ingen av oss är huvudet, det är Kristus. I kyrkans friska självförståelse finns inget Headquarter. Platsen är upptagen av Jesus. Nyckeln till ett kristet sätt att se på människan har vi i Jesus. När vi ser en medkristen inbjuds vi att i honom se Jesus själv. Han är den sanna människan, den enda förebilden som bär hela vägen. Och när ni ser mig ser ni Gud Fader, säger Jesus.

Jesus använder ett annat bildspråk i evangeliet jag läste, som får komplettera Paulus prat om kroppens olika delar. Jesus talade om en vinstock och dess grenar. Grenarna i en vinstock är inte förenade med varandra över huvud taget som i t ex äppelträd. Nej, varje gren utgår ifrån vinstocken. Var och en får sin näring därifrån. Har ni föresten märkt att vi får allt mer vinstockar i Sverige allteftersom klimatet blir varmare? Nåväl. I Jesu bild har alla grenar en direktkontakt med vinstocken. På samma sätt har var och en av oss en direkt personlig relation med Gud genom Jesus. Du och jag får själva vända oss till vår far i himmelen och han vill lyssna. Prova, det är verkligen dags om du inte börjat ännu. Kontakten med Gud går inte via någon annan. Du har kanske en blommande relation eller en helt omedveten relation. Men den är din. Bilden av vinträdet för tankarna hela vägen tillbaka till Edens lustgård och de första människorna, Adam och Eva. Där berättas det om att i mitten av trädgården står Livets träd, trädet som ger evigt liv. Så kommer Jesus och säger om sig själv: Jag är den sanna vinstocken, alltså ett träd, livsträdet där vi får hämta liv. Det är därför vi firar nattvarden så ofta i vår kyrka. Vi sträcker oss mot det liv som finns i Jesus.

Vad är det för frukt som ska växa på trädet? Vad är den till för? Ja frukt är mat. Mat äter vi för att leva. Och liv är det Gud vill för vår värld. Vi är gåvor till varandra, till vår närmiljö, till vår värld. Men än mer, jag skulle även vilja säga att vi är en gåva till oss själva. Jesus önskar nämligen oss alla ett gott liv. Vad frukten består i talar Jesus inte om. Men nog handlar det om Kärlek i någon form. Det som är av kärlek. Och uttrycken för kärlek måste vara personliga. De kan inte listas upp. Bli kvar i min kärlek, säger Jesus.

De grenar som inte bär frukt ska samlas in och brännas upp. Utan förankring med vinstocken finns inget liv, tycks Jesus säga. Hur det är med någon annan på den fronten tycker jag inte att jag har något mandat att uttala mig. Den som längtar efter liv vet själv. Hellre tänker jag att det i mitt eget liv finns grenar av olika slag, en del med liv, andra döda. Trädgårdsmästaren vill ansa de levande grenarna men det som inte föder fram kärlek i mitt liv, och i ditt liv, vill han rensa bort. Gud Fader, som jämförs med en trädgårdsmästare försöker forma om oss och det gäller vare sig vi är 10 år eller 80.

Ibland känns tanken på ansning skrämmande, andra dagar kan jag längta efter den. Det jag kan göra är att dricka Anden, säger Paulus. Vilken vacker bild. Han ger mig initiativet åter. Jag kan inte bestämma mig för att bära frukt, jag kan inte vara min egen trädgårdsmästare, och det är nog tur det, utan jag får tillhöra kroppen eller vinträdet av nåd. Men det jag kan göra är att dricka av Anden. Hur går det egentligen till?